

Ennakoimalla inhimillistä ja taloudellista hyötyä

Johtaja Mika Pyykkö

Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus

Erityislapsiperheiden tilanne – Onko tarpeet unohdettu

23.3.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus

Tavoite

Lisääntynyt hyvinvointi, ympäristön kestävyys ja talouden tasapaino vaikuttavuusinvestoimista hyödyntäen

- **Mitatusti vaikuttavat ennakoivat ja ehkäisevät toimintakäytännöt laajasti hyödynnettävänä**
- Vähemmän ehkäistävissä olevia haittoja, ongelmia ja sairauksia ja niistä aiheutuvia kustannuksia

Tehtävänä erityisesti

- ***Vaikutusten hankinnan strateginen aseointi***
- ***Vaikutusten hankintaprosessin tuki ja koordinointi***

Nykyisin

- Aluksi seurataan ja toivotaan
- Kunnes diagnosoinnin jälkeen
 - Toimitaan siiloissa – myös soten sisällä
 - Ihannoidaan hoitoa ja hoivaa
 - Hyväksytään soten kanta-asiakkuus
- Yleisesti puhutaan ehkäisevän toiminnan merkityksestä, mutta
 - Ylikorostetaan sotea
 - Toteutetaan projekteja ilman tulostavoitteita
 - Keskitytään elintapoihin

Esimerkkejä monilta osin ehkäistävissä olevista ongelmista ja niiden aiheuttamista kustannuksista

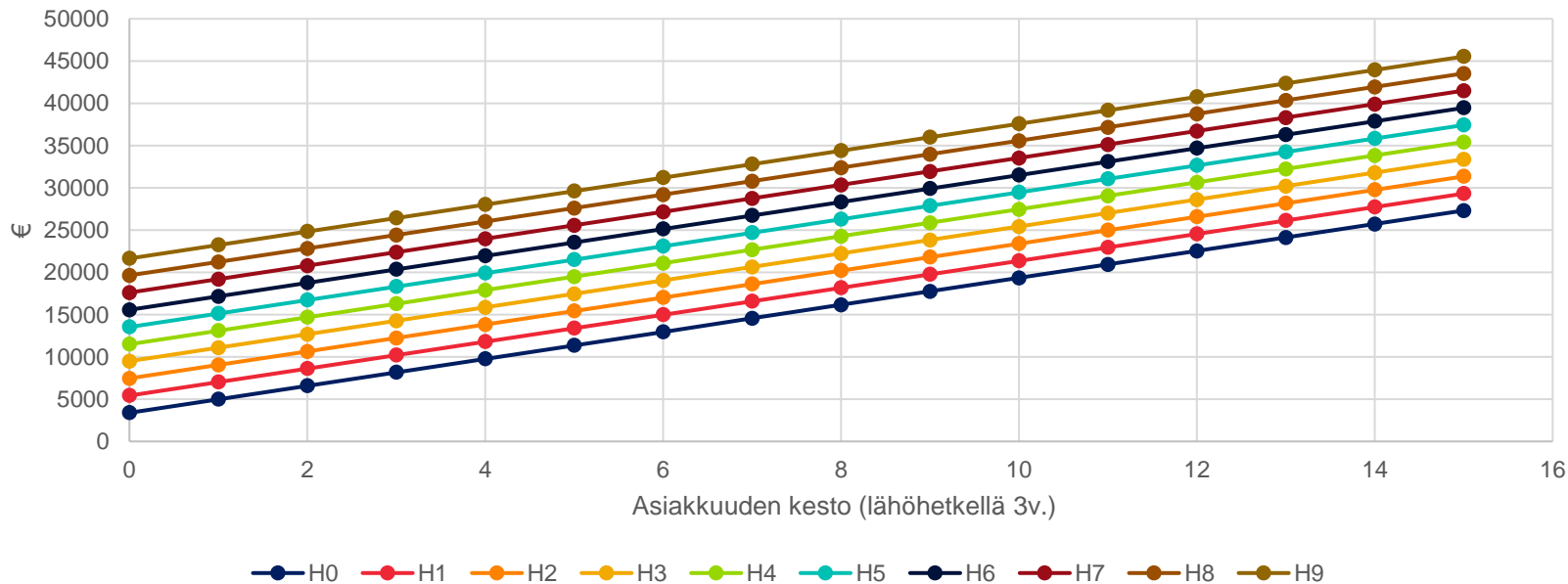

Kustannus	Euroa vuodessa
Huostaanotettu lapsi (LSKL)	130.000 / hlö / kunta
Syrjäytynyt nuori (Oulun kaupunki)	20.000
Ympäri vuorokautista hoivaa tarvitseva ikääntynyt (Sitra)	40.000
Alkoholihaitat (THL)	1 mrd. / yhteiskunta
Liikennetapaturmat (Traficom)	1 mrd.
Tupakointi (THL)	1,5 mrd.
Tyypin 2 diabetes (Itä-Suomen yliopisto)	1-2 mrd.
Liikkumattomuus (UKK-instituutti)	3 mrd.
Sairauspoissaolot (TTL)	3-4 mrd.
Mielenterveyden häiriöt (Mielenterveyspooli)	6 mrd.
Työttömyys (TEM; 2/2020)	17 mrd. (7.000 euroa/hlö)

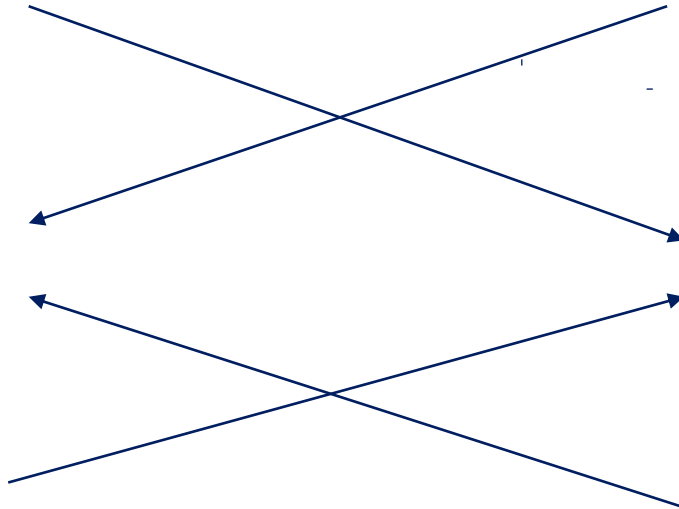
Suuntaa antava kuvaus kustannusten synnystä

Perusura eri haasteiden määrillä

Nykyisin – resurssien kohdentuminen

Miten hankintaan vaikutuksia?

Julkinen sektori määrittelee tulostavoitteen, ei tekemisen tapaa!

Kunta tai valtio määrittelee:

- väestöryhmän, jonka hyvinvointia halutaan lisätä ja/tai ympäristöaiheen, johon halutaan myönteinen muutos
- halutun tavoitetason tai muutoksen, joka on mitattavissa
- saavutetun tuloksen taloudellisen arvon ja sen perusteella palveluntuottajille (ja sijoittajille) maksettavan tulospalkkion

Palveluntuottajat toteuttavat käytännön toimet parhaaksi katsomallaan tavalla yhteistyössä vaikutuksista/tuloksista maksajan eli julkisen sektorin kanssa.

Mitä vaikutusten hankinta tarkoittaa?

Ostetaan haluttua lopputulemaa – ei suoritteita

- verovarojen tuloksellinen käyttö yksityistä pääomaa hyödyntäen

Mahdollistaa etupainotteiset investoinnit ihmisten ja ympäristön hyvinvointiin

- varoja ennakoivaan ja ehkäisevään toimintaan

Pohjana faktat ja mallinnus – ei mielikuvat

- tiedolla johtamista

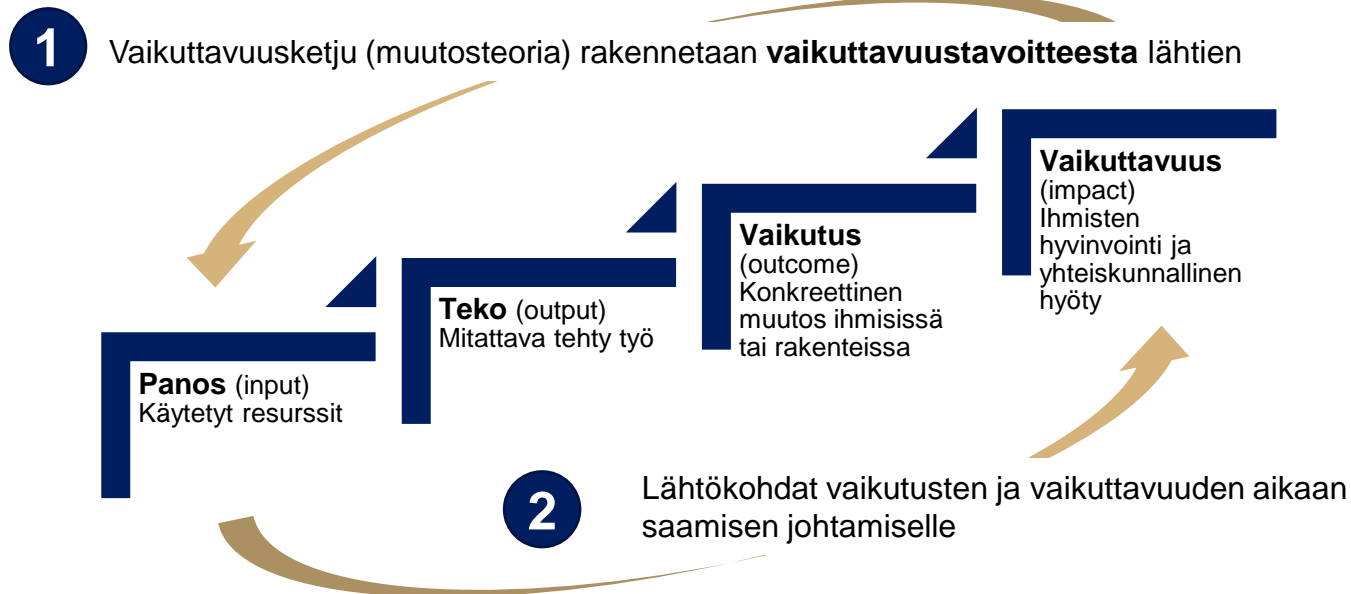
Toiminnan lähtökohtana haluttu vaikuttavuus

- toimintatavat ja resursointi tavoitteen mukaisesti

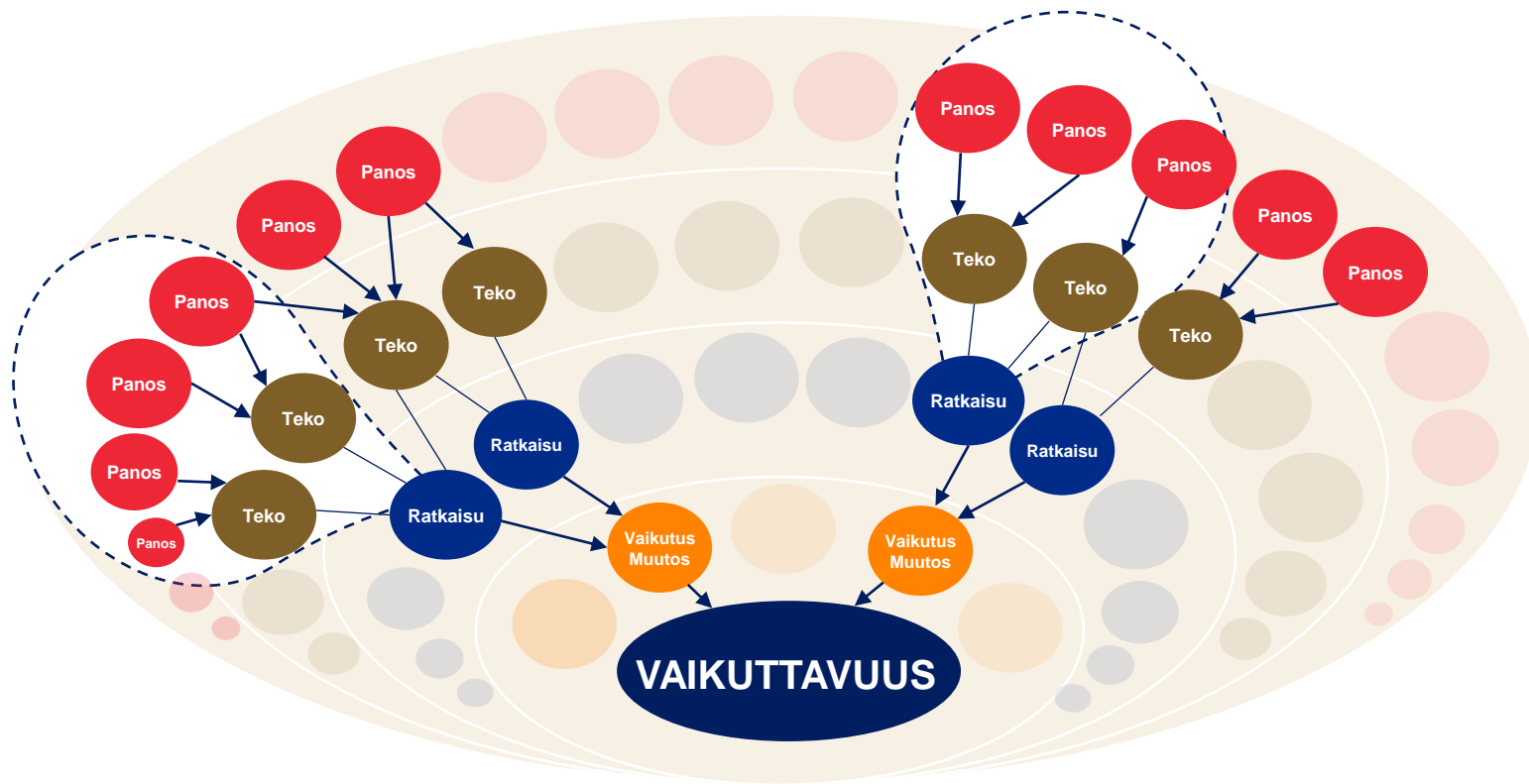
Tekee näkyväksi osaamisen yhdistämisen mahdollisuudet

- julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyö

Vaikuttavuusketju

Vaikuttavuuden ekosysteemi

Tulosperusteinen rahoitussopimus

(SIB/EIB/DIB)

on vaikuttavuusinvestoimisen muoto, jossa kerätyt sijoitusvarat käytetään yhteisen tulostavoitteen saavuttamiseen.

Julkinen sektori määrittelee mitattavissa olevat tulostavoitteet ja maksaa vain niiden saavuttamisesta. Sijoittajat kantavat, vähintään pääosin, toiminnan taloudelliset riskit.

Yksi vaikutusten hankinnan toteuttamistapa.

Esimerkki 2 – Lapset ja Nuoret -SIB

Tavoite

Vähentynyt lastensuojelutarve sekä pienentyneet lasten ja nuorten syrjäytymisestä aiheutuvat kustannukset ja tulonmenetykset.

Kunnat

I: Hämeenlinna, Vantaa, Lohja, Helsinki, Kemiönsaari

II: Jyväskylä; Tampere; Karkkila, Vihti ja ptky Karviainen

Toteutusaika

I: 2018–2031

II: 2021-2031

Hankehallinnoija

FIM + operatiivisen toiminnan osalta Lastensuojelun Keskusliitto;
pää toteutuskumppanit
Helsingin Diakonissalaitos,
Icehearts, Nuorten Ystävät,
SOS-Lapsikylä

Esimerkkejä kohderyhmistä ja tulospittareista

- Perheen ja lapsen/nuoren haasteiden vuoksi riskiryhmässä olevat
- Nepsy-piirteiden ja perheen haasteiden vuoksi riskissä olevat lapset
- Huostassa olevat 15-17-vuotiaat nuoret, jotka aikuistuvat
- Koulupudokkuusriskissä olevat toisen asteen opiskelijat
- Erityispalveluiden käyttökustannukset verrattuna ennustettuun
- Ei NEET-statusta (not in employment, education or training)
- Luvattomien poissaolojen määrä, todistusten keskiarvo ja huostaanottojen määrä
- Toisen asteen tutkinnon suorittaminen ja työllistyminen tai jatko-opiskelu

Sijoittajina mm.

 folkhälsan

 LÄHITAPIOLA

 HOK-ELANTO

 TRADEKA

S-Pankki

 **ESPOO
ESBO**

SITRA

SIB: Toteutettu/Käynnissä	Tilanne
Työhyvinvoinnin edistäminen julkisella sektorilla (TyHy-SIB) Tulospalkkio: 4 julkisen sektorin työnantajaorganisaatiota	Päättynyt Hankehallinnoija: FIM (alunperin Epiqus) Rahasto 0,6 milj. €
Maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja kotoutuminen (Koto-SIB) Tulospalkkio: TEM	Päättynyt, seurantajakso v. 2020–2022 Hankehallinnoija: FIM (alunperin Epiqus) Rahasto 14,2 milj. €
Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen (Lapset ja Nuoret -SIB I) Tulospalkkio: Helsinki, Hämeenlinna, Kemiönsaari, Lohja ja Vantaa	Käynnissä Hankehallinnoija: FIM & LSKL Rahaston tavoite koko 8 milj. €
Lapset ja Nuoret -SIB II: Jyväskylä, Karviainen (Karkkila ja Vihti), Tampere	Käynnistymässä
Työllistymisen edistäminen (Työ-SIB) Tulospalkkio: TEM	Käynnissä Hankehallinnoija: FIM Rahaston tavoite koko 10 milj. €
SIB/EIB: suunnitteilla esimerkiksi	Tilanne
Tyyppin 2 diabeteksen ehkäisy	Kuntakohtainen mallinnus käynnissä
Ikääntyneiden itsenäisen toimintakyvyn vahvistaminen	Mallinnus ja Vaikuttavuuskehittäjä toteutettu kahdella alueella
Maatalouden ravinteiden kierrätys	Mallinnus käynnissä
Asumisen energiatehokkuus	Mallinnus käynnissä
Yksin- ja mikroyrittäjien pärjääminen	Mallinnus käynnissä

Tulevaisuudessa

- Keskiössä lapsi/perhe
- Tavoitteena hyvä elämä
- Ei odoteta diagnoosia vaan reagoidaan/investoidaan pienimmistäkin syistä
- Toimintatavat määritellyn tulostavoitteen (vrt. hyvä elämä) mukaisesti, ei rakenteiden ohjaamana
- Ihannoidaan ja kiitetään myös terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitäjiä ja vahvistajia

Aina, kun pohdimme korjaavien toimien kehittämistä/lisäämistä, meidän olisi pohdittava vähintään yhtä paljon, kuinka voisimme ehkäistä kyseisen palvelutarpeen syntymisen ja panostettava (myös) siihen!

<https://tem.fi/vaikuttavuusinvestoimisen-osaamiskeskus>

Yhteystiedot ja kanavat

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 4

Postiosoite PL 32

00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelinvaihde 029 510 6001

Tem.fi

